



Dank aan alle betrokkenen, de familie Simonis, de Gemeente, de Bomenstichting, Omroep Gelderland, de Dagbladpers, Contact, de heer G. de Graaf en aan u, leden van onze vereniging voor het inzenden van de honderden kaarten voor “BEHOUD DE KROEZEBOOM”.

**Omroep Gelderland.** Het november-artikel over dialect heeft nogal wat losgemaakt in de Achterhoek, en ook bij de omroep. De krant haakte op mijn oprispingen in, en we kregen vele instemmende reacties, ook van zusterverenigingen en dialectkringen. Ook werden we prompt gebeld door Omroep Gelderland en uitgenodigd voor een bezoek. Wim Bluemers en ik zijn daar vorige week (21 januari) naar toe geweest en hebben daar uitgebreid van gedachten gewisseld met de heren Mallo en Schuurman, respectievelijk programmaleider en maker. Cijfers van kijk- en luisterdichtheid kwamen er aan te pas om aan te tonen dat wat wij voorstaan niet altijd voor heel Gelderland toepasselijk is, dat Gorinchem ook nog Gelderland is en nog vele andere argumenten. Dit had ik voorzien en had daarom in mijn artikel niet uitdrukkelijk de Achterhoek genoemd, maar ook het “fruitige” Betuws en het droge Veluws. Onze argumenten dat we veel hebben ingeleverd, zoals Rond um Reurle, de Gelderse Roze, en Um de Middagpot, en er weinig voor terug hebben gekregen maar wel een presentator die Jan Spolling en de helaas overleden Broos Seeman met hun prachtige verhalen “oubollig” dialectsentiment noemt, werden met aandacht beluisterd. Dat deze verhalen op één lijn kunnen worden gesteld met Simon Carmiggelt en Godfried Bomans werd door de heren niet bestreden.

We hebben ook meer aandacht gevraagd voor de dialect schrijvers en gewezen op de oorspronkelijke plannen en idealen van de toen jonge startende omroep.

Bescherming van de streekcultuur en ook het dialect is en blijft een zaak van de bewoners van de streek en hun verenigingen maar ons werd op het hart gedrukt daar ook de omroep op aan te spreken en aandacht te vragen voor manifestaties, evenementen e.d. Het is niet uitvoerbaar om overal aandacht aan te schenken maar blijf aandacht vragen voor deze activiteiten, aldus de boodschap van de heren.

Nu, in het lopende seizoen wordt er op grond van diverse reacties van de luisteraars en ook verenigingen zoals wij, al wat aan de programma's gewijzigd, lees verbeterd. Dit is zuiver een experiment, en zal na evaluatie in het volgend seizoen, dus van af september a.s. definitief worden.

Op de terugweg naar Ruurlo zei Wim na er wat over nagepraat te hebben dat hij er toch wel een goed gevoel van had. Zelf denk ik soms te bemerken dat het al iets helpt, maar dat zonder kapesones.

#### **Radio Achterhoek FM ( kabel 87.5)**

Nu ik toch over radio schrijf, even het volgende. Op 9 februari j.l. om 19.00 uur waren we een uur in de uitzending met nieuws e.d. over Old Reurle, op 26 april en 28 juni doen we dat weer, ook om 19.00 uur.

Achterhoek FM heeft leuke programma's, zeker het beluisteren waard.

#### **Stormrampstichting Borculo:**

Eind december vorig jaar stond er in het Gelders Dagblad een berichtje over bovenstaande stichting die is opgericht in 1925, direct na de cycloon van Borculo.

Leuk zo'n 75 jarig jubileum, dan kom je in de aandacht en wordt het verleden nog eens opgehaald. De “oude dame” schijnt er warmpjes bij te zitten en er wordt over een miljoenen bezit gesproken. Volgens dat bericht wordt daar echter niets mee gedaan. Er zou zelfs bij de gemeente om een subsidie zijn gevraagd voor de uitgifte van een jubileumboek. Ach ja, als je niet vraagt....

Als klap op de financiële vuurpijl lees ik dan verder dat ze zelfs bij onze zustervereniging de Historische Vereniging Borculo ook om een bijdrage voor hun boek hebben gevraagd. Deze zijn zelf bezig met een boek van de 20ste eeuw, en wat zou het leuk zijn op dat gebied samen te werken. Ja toch?

Terwijl ik dit schrijf krijg ik een ander (goed?) idee.

De Historische Vereniging Borculo heeft de synagoge aangekocht, maar zit goed om geld verlegen. Voor de aankoop en de restauratie van een stuk cultuurobject als de “olde jödd'n karke” zou zo'n oude suikertante als de Stormrampstichting toch een uitkomst zijn. Daar heeft bij de stichting vast niemand aan gedacht. Wie weet??.....

**Oudheidkundige vereniging de Graafschap** werd ook 75 jaar, en bij deze feliciteren wij De Graafschap met het bereiken van deze respectabele leeftijd, en wensen ze nog vele jaren om hun nuttige werk te kunnen blijven doen. De Graafschap had ooit 1200 leden, maar met de opkomst van de vele plaatselijke Historische Verenigingen, zoals ook de onze, werd dit aantal gehalveerd. De Graafschap is de moederkloek in de Achterhoek en Liemers van o.a. de dochters de Lebbenbrugge, het Staring Instituut, Dialectkringen e.d. Ze staat op de bres voor de streektaal en cultuur, hard nodig in deze tijd.

Er wordt actief aan ledenwerving gedaan. Onze secretaris kan u hierover nader inlichten.

00.02 (02)

#### **Evenementen:**

**Denkt u aan onze Algemene Leden Vergadering op 8 maart a.s. ?**

**Deze avond begint bij uitzondering om 19.30 uur met de ALV, en aansluitend om 20.15 de normale ledenbijeenkomst. Dan komen ook de leden van de Bibliotheek en wordt de avond verder verzorgd door de bekende dialect-schrijver Henk Krosenbrink. Een beleefd verzoek aan de leden van onze vereniging. Wilt u op tijd, dus om 19.30 uur aanwezig zijn ?**

**De leden van de Biblio komen om kwart over acht, u zit dan al lekker, en deze mensen moeten f. 5,-- entree betalen en dat kan verwarring geven. Bij voorbaat dank.**

### **Reisjes, excursies.**

Op de bijeenkomst op 12 januari j.l. met de heer Berends zijn er vanuit de zaal stemmen opgegaan om een paar voorstellen van de heer Berends te realiseren voor een trip naar b.v. het Nijenhuis, of het kasteel Hoog Keppel. Het was die avond een beetje moeilijk om dat nog te organiseren, maar denkt u er eens over na en op de eerstvolgende bijeenkomst zullen we dan de namen noteren. Hoog Keppel is alleen op donderdag open en te bezichtigen en het Nijenhuis de gehele week. Groepen van meer dan 15 personen worden rondgeleid. Misschien iets voor de maand mei??

De ervaringen van de laatste jaren leren ons dat er in mei, met onze laatste seizoenavond al minder mensen aanwezig zijn. Ook hebben we dit seizoen een paar dure uitschieters gehad voor de verzorging van de avond, reden waarom het bestuur besloten heeft de mei-bijeenkomst niet door te laten gaan, waardoor het optreden van de Berkelzangers even niet door gaat. Dit houdt u dus nog van ons te goed. Een excursie naar het Nijenhuis of kasteel Hoog Keppel? Zie boven.!

Het stukje van de voorzitter is een heel stuk geworden, misschien beter om verschillende artikelen te maken, maar het maakt in feite weinig uit.

Tot ziens op de volgende bijeenkomst,  
Ruurlo, 31 januari 2000.  
Martin Kok.

## **VAN HET SECRETARIAAT.**

Algemene jaarvergadering 2000.

---

Op woensdag 8 maart 2000 vindt overeenkomstig het huishoudelijk reglement de jaarlijkse ledenvergadering plaats van de historische vereniging "Old Reurle" aanvang 19.30 uur precies in de zaal de Luifel te Ruurlo.

### **A G E N D A.**

---

1. Opening door de voorzitter.
2. Notulen van de vorige vergadering (zie de Kroezeboom nummer 2/1999)
3. Mededelingen en ingekomen stukken o.a. recht van opstal inzake de Kroezeboom.
4. Jaarverslag secretaris (zie de Kroezeboom nummer 1/2000)
5. Financieel verslag penningmeester.
6. Verslag van kascontrolecommissie, de heren H. Post en J. E. M. Putman.  
De heer Post is aftredend, er dient derhalve een nieuw lid voor de kascontrole benoemd te worden.
7. Bestuursverkiezing: Aftreden zijn de heren, M.G. Kok en G. J. Kleyn Winkel.  
Beide heren stellen zich herkiesbaar.  
Namen van tegenkandidaten kunnen tot 10 dagen voor de vergadering worden ingediend bij de secretaris.
8. Rondvraag.
9. Sluiting. 00.03 (03)

## **JAARVERSLAG SECRETARIS SEIZOEN 1999-2000.**

**Bestuur:**

In het afgelopen seizoen zijn de volgende bestuursleden herkozen voor een periode van 3 jaar:  
Mevr. R. Greupink en de heer L. W. Besselink.  
Het bestuur vergaderde 4 keer.

#### **Activiteiten:**

De volgende activiteiten hebben plaats gevonden:

Op 13 oktober 1999 gaf de ons bekende heer G. de Graaf uit Barneveld weer een prachtige lezing en vertoonde dia's van bijzonder goede kwaliteit met als titel: Portret van een boerderij.

Op 10 november 1999 was de heer H. Harmsen journalist en medewerker van radio Gelderland onze gast. Hij vertoonde dia's van folklore en oude gebruiken beslist de moeite waard.

Op 8 december 1999 vertoonde de heer A. van Rosendaal uit ons eigen Ruurlo prachtige klankbeelden over natuur, bloemen beken en bossen zelfs potvissen op Ameland.

Aan de opnamen kon je zien dat hier een beroeps fotograaf aan gewerkt had.

12 januari 2000: , de eerste avond in het nieuwe jaar.

Zoals traditioneel gebruikelijk weer nieuwjaarskniepertjes bij de koffie.

De heer J. Berends uit Doetinchem hield een uitstekende lezing over kasteel het Nijenhuis.

9 Februari 2000, de meidenkist met als gast de heer Cees Prinsen uit Hilvarenbeek.

Iets nieuws voor ons maar buitengewoon geslaagd.

8 maart 2000, aansluitend op de algemene ledenvergadering, boekbespreking door de heer Krosenbrink uit Corle.

Op 12 april de jaarlijkse avond samen met Lochem, programma op dit moment van schrijven nog niet bekend.

De avond op 10 mei heeft het bestuur moeten laten vervallen, waarvan uitleg op de ledenvergadering.

Alle avonden werden zeer goed bezocht waaruit blijkt dat u deze avonden erg op prijs stelt.

Dank aan Reina Greupink, die ondanks haar ziekte toch kans heeft gezien om deze avonden te organiseren.

#### **Tijdschrift de Kroezeboom:**

Ons tijdschrift de Kroezeboom verscheen weer 4 keer zoals gebruikelijk. Nog wat meer kopij van de leden zou welkom zijn. Dank aan de mensen die iedere keer weer het tijdschrift in elkaar zetten en bezorgen.

#### **Ledenbestand:**

Het aantal leden is dit seizoen gestegen tot 278 op dit moment van schrijven, wederom een stijging van 13 leden ten opzichte van vorig seizoen. We groeien nog steeds in een bepaalde leeftijdsgroep. Wat jongere aanvulling zou welkom zijn maar blijkbaar kunnen we de interesse van deze groep nog niet bereiken.

#### **Diversen:**

Het boek "Transvaal dat lig in Reurle" is inmiddels bijgedrukt. Het is voor leden te koop voor f 17,50 en voor niet leden voor f 24,50.

Het ligt bij boekhandel Bruna en onze leden kunnen zich in verbinding stellen met de heer A. Flierman.

Er zijn nog prachtige verjaardagskalenders beschikbaar voor leden f 7,50 en voor niet leden f 9,50.

Ze liggen bij de VVV en leden kunnen ook hiervoor contact opnemen met dhr. A. Flierman.

#### **Oude landbouwwerktuigen**

Onze zorg is nog steeds de locatie.

We hebben hierover nauw contact met de gemeente Ruurlo maar het wil nog niet lukken.

We hebben ook dit seizoen weer een aantal mooie oude werktuigen in ons bezit gekregen.

De commissie bestaande uit de heren J. Oonk, A. Flierman en G. Kleyn Winkel zeggen we hiervoor dank.

#### **Kroezeboom ®(Borculoseweg)**

Zoals u uit de persberichten hebt kunnen vernemen zijn we in samenwerking met de gemeente Ruurlo en de familie Simonis er in geslaagd deze boom nog voor een aantal jaren voor Ruurlo te behouden. 004

(04)

Voor 1 april 2000 zal het recht van opstal, waardoor de boom in het bezit komt van de historische vereniging "Old Reurle", bij de notaris getekend worden door alle partijen. Namens onze vereniging zal de voorzitter en de secretaris tekenen.

Het initiatief van onze voorzitter om ca 2 jaar geleden een handtekeningen actie te starten voor behoud van de

Kroezeboom heeft dit resultaat opgeleverd. Bijzonder woord van dank.

Tot slot wil ik U en mijn medebestuurleden danken van de goede samenwerking in het afgelopen seizoen.

Ruurlo 8 maart 2000

Leo W. Besselink, secretaris

## **MEDEDELING PENNINGMEESTER**

Zoals U inmiddels bekend is plaatsen wij de Baten en Lasten-rekening niet meer in "Onder d'n Kroezeboom". Op de ledenvergadering kunnen de aanwezige leden deze ter inzage krijgen en hierover vragen stellen.

Op 25 januari j.l. heeft de kascontrolecommissie, bestaande uit de heren H. Post en J.E.M. Putman de controle van de kas- en bankrekening uitgevoerd en akkoord bevonden. Zij zullen hiervan verslag uitbrengen op de ledenvergadering.

Ook het jaar 1999 sluiten wij weer af met een batig saldo, hoewel dit in mijn ogen wel wat aan de lage kant is. De verklaring hiervoor is een paar dure gezelschappen tijdens de bijeenkomsten, maar gezien het steeds toenemende aantal bezoekers vinden wij dat dit zo af en toe moet kunnen.

Dat is ook de reden van de contributieverhoging.

Wij hebben ook het boek "Transvaal dat ligt in Reurle" weer laten herdrukken. Deze post drukt totaal op 1999, terwijl er nog maar enkele verkocht zijn.

Meer inlichtingen kunt U krijgen op de ledenvergadering.

Ap Flierman, penningmeester.

## **OPROEP**

Bij de sloop van "het Evershuus" aan de groenloseweg, werd door de heer Peters een doosje met voornamelijk wat oudere en deels vergane boekjes aangetroffen. Hij was zo vriendelijk mij hierover te informeren en liet mij een keuze uit het door de tand des tijds aangetaste materiaal.

Zo ben ik in het bezit gekomen van een nog gaaf boekje, naar ik aanneem van rond 1930 (zie bijlage), waarop de achterzijde een reclame staat afgedrukt van de Ruurlose bakker Hendriksen van het Witte Paard. Ik heb daarom de volgende vragen:

Zijn er meerdere boekjes aldus bedrukt door bakker Hendriksen verspreid en zo ja welke titels?

Is het bekend of andere Ruurlose winkels iets soortgelijks deden?

Zijn er Ruurloers die dit soort boekjes of andere promotionele artikelen nog in hun bezit hebben?

Zijn er lezers die het recept kennen van de echte Ruurlose moppen?

Navraag over dit boekje bij de nazaten van bakker Hendriksen (mevrouw J.ten Arve-Hendriksen), leverde geen resultaat op en graag wil ik deze vragen thans voorleggen aan de lezers van Onder d'n Kroezeboom.

P.Y. ten Arve,

Lange Kerckdam 91

2242 BT Wassenaar.

Telefoon 070-5110298.

Wie de beste Beschuit bakt, heeft de klanten

Gebruikt daarom steeds

**HENDRIKSEN's**

prima Tafelbeschuit

Uit eerste klas grondstoffen bereid

Electr. Brood-, Koek-, Beschuit- &  
Banketbakkerij

„Het Witte Paard”

**RUURLO**

BEKROOND :

DORDRECHT  
1922

ARNHEM  
1923

Eenigt adres voor de echte Ruurlosche moppen



## PERSBERICHT PROVINCIE GELDERLAND

### Leemten in geschiedschrijving Gelderland in beeld.

Onder verantwoordelijkheid van de Redactie Provinciale Historische Publicaties Gelderland zijn de lacunes in de geschiedenis van Gelderland in de 19<sup>de</sup> en 20<sup>ste</sup> eeuw in kaart gebracht. De in december 1999 verschenen "Leemtenlijst van de Gelderse geschiedenis in de negentiende en twintigste eeuw" is met subsidie van en in opdracht van de provincie Gelderland opgesteld.

Deze Leemtenlijst geeft, aan de hand van een actuele bibliografie, een overzicht van onderwerpen waarover grondige studies ontbreken. De auteur van de Leemtenlijst is dr. J.A. Kamermans, historicus te Wageningen. De lijst vermeldt de studies die er wel zijn, om zodoende de witte vlekken zichtbaar te maken. Daarnaast staan in een aparte urgentielijst de belangrijkste lacunes. Hieronder vallen o.a. verkeer en transport, natuurbescherming, provinciaal beleid, lokale en provinciale bestuurlijke elites, de modernisering van de landbouw, materiele cultuur, geschiedenis van sport, toerisme en recreatie, de Gelderse identiteit en persgeschiedenis.

De Leemtenlijst is bedoeld als inspiratiebron en hulpmiddel voor onderzoekers, zowel vak- als amateur-historici. De publicatie zal dan ook breed worden verspreid, en ook aan alle Gelderse historische verenigingen worden aangeboden.

Op basis van de Leemtenlijst heeft de Redactie een onderzoeks- en publicatieprogramma vastgesteld, dat moet resulteren in één tot twee boeken per jaar. De publicaties van wetenschappelijk niveau, zijn gericht op een breed publiek, en niet alleen op vakhistorici.

Hebt U over één van bovengenoemde onderwerpen interessante informatie, kunt U zich wenden tot de provincie Gelderland, de dienst Ruimte, Economie en Welzijn, afdeling Cultuur, de heer J. H. Vedder, telefoon 026-3599207.

Op 11 december 1999 kwam er een eind aan het leven Hendrik Robert baron van Heeckeren van Kell. Twee dagen nadat hij 92 jaar geworden was.

In Ruurlo heette hij nooit anders dan "Jonker Bobby" en volgens de Tubantia - een rebelse heer van stand.

Dat rebelse heb ik weg gelaten. Och, misschien wás hij dit wel, maar dan wel rebels tegen het onrecht van de oneerlijke verdeling van ons aardse erfgoed. Hij hechtte niet aan geld en de manier waarop hij hiermee omsprong had in de ogen van sommigen misschien iets van de manier waarop de "man van La Mancha" omging met molenwieken. Maar hij was een juweel van een mens.

De wijze waarop ik indertijd met hem kennis maakte was er een van een van een ander gehalte. Hij streed voor het recht op scholing van kansarmen. Ook de geestelijke en lichamelijke toestand van de arbeiderskinderen gingen hem aan het hart. Hij bood hen de mogelijkheid tot ontwikkeling. Veel mensen in de regio hebben hun huidige welstand voor een deel aan hem te danken.

Eind jaren vijftig, begin jaren zestig had hij een aantal jongelieden uit de regio om zich heen verzameld, die zijn yogalessen volgden en 's zaterdags een trainingsstage bij hem volgden. Deze stage bestond uit o.a. veldlopen in al zijn facetten, naar huidige begrippen een soort survival.

In 1962/63 was ik voor mijn nummer in dienst en een broer van me deed mee aan de 's zaterdagse trainingen. Omdat ik graag mocht veldlopen ben ik eens een keer met hem meegegaan. Allereerst bleek me dat het niet zo zeer om de prestatie ging, maar meer om de eenheid met de natuur. Een balans zien te vinden tussen natuur en lichaam, onderweg jonge loten van brandnetels en andere veldvruchten eten. Als je bij hem was onstond er een soort harmonie.

We sprongen met de polsstok over de beek, en soms er middenin. Weer of geen weer we gingen dwars door de beek. Later kwamen we dampend als trekpaarden weer bij de blokhut. Daar gingen we ons eerst baden - niet zoals tegenwoordig in de luxe sportaccommodaties, oh nee! - we hadden de keuze, een paar gieters koud regenwater over ons heen of een duik in de grote regenkuip. Niemand die protesteerde. Nadien werd er een vitaminerijk maal van zuidvruchten genuttigd en volgden er nog enige yoga oefeningen ter ontspanning als afsluiting van de middag.

Ik herinner me zelfs een zondag dat hij een bus huurde om met een heel gezelschap naar Assen te gaan, waar de gebroeders Kluivers uit Eibergen meeliepen in de marathon. Ik bezit nog enige foto's van de tussenstop in Hellendoorn, ironisch genoeg de plaats waar nu zijn leven eindigde..



Vaak vertelde hij van zijn voedselprogramma voor de derde wereld, hoe we een evenwicht konden krijgen door het op grote schaal produceren van bladeiwit, om zodoende een einde te kunnen maken aan het voedselprobleem in de derde wereldlanden. Ik denk nog altijd met groot respect aan hem terug.

En dat hij een gerespecteerd man was blijkt wel uit het feit dat Paus Paulus VI hem op 2 juli 1966 in een privé-audientie ontving.

Hierna volgt een memorandum door Robert van Heeckeren opgesteld ter attentie van de assistent dir. generaal van de F.A.O de heer Dr. Fischnich, in verband met het Wereldvoedselcongres in Hamburg Augustus 1966

Om op geen enkele wijze afbreuk te doen aan de intentie van Robert van Heeckeren heb ik de tekst van dit memorandum woordelijk overgenomen

Aangezien de eiwitten van dierlijke herkomst beslist ontoereikend zijn om te voorzien in de nood van de wereld op voedingsgebied is een verhoogde belangstelling dringend nodig met betrekking tot de mogelijkheid van het gebruik van eiwit dat het plantenrijk ons verschaffen kan.

Wat de laatste onderzoekingen betreft op dit terrein, begint eiwit onttrokken aan het **GROEN BLAD**, in het bijzonder de aandacht te trekken.

Om te beginnen zijn niet alleen de grondstoffen hiertoe in overvloed aanwezig, maar kunnen ook op eenvoudige wijze verbouwd worden. Vele gewassen kunnen geoogst worden met korte tussenpozen al naar gelang van de tijd die zij nodig hebben om te rijpen. De opbrengst aan eiwit per kg. per ha. is daarom naar verhouding hoog te noemen, de kosten redelijk laag en de hoedanigheid van het eiwit wat de verhouding van aminozuren betreft, is zeer bevredigend. Het Groene Blad is opgebouwd uit eiwitten die verschillen in de samenstelling van hun aminozuren en daarbij elkander aanvullen in een juiste overeenstemming met essentiële voedingsnormen.

Door persoonlijk contact in de loop van dit voorjaar met het Rothamsted Proefstation (Engeland) zijn aanzienlijke verwachtingen voor de toekomst gewekt. Dr. N.W. Pirie, Hoofd van de Biochemische Afdeling van dit Instituut is erin geslaagd eiwitten te onttrekken aan bladeren afkomstig van vele soorten gewassen en heeft een "basis substantie" tot stand gebracht dat geschikt is voor verder gebruik in de voedings-technologie, waarvan de samenstelling overeenkomt met 76% eiwit en 20% "meervoudig onverzadigd" vet van zeer goede kwaliteit. Het meeste eiwit wordt bij de behandeling in het uitgeperste sap afgescheiden.

Wanneer de bovengenoemde "basis substantie" vermengd wordt met een gelijk deel naar gewicht bestaande uit gemalen graan, lichtelijk verbeterd wat smaak betreft, ontstaat een uitstekend droog-product van hoge voedingswaarde, dat gemakkelijk verkruid kan worden tot poedervorm, gereed voor gebruik. De samenstelling is dan ongeveer 40% eiwit, 10% vet, 40% koolhydraten, en 10% overblijvende restproducten.

Men heeft te Rothamsted uiteindelijk twee definitieve typen van machinale eenheden ontworpen en gebouwd als apparatuur voor gemechaniseerde extractie. Beide typen zijn momenteel doorlopend in gebruik.

De eerste is een zgn. "dorps-eenheid-apparaat" (village unit) van eenvoudige samenstelling en gemakkelijk te bedienen. Deze machine kan 100-300 kg. blad in partijen per uur verwerken en wordt aangedreven door een 1-2 PK-kraftbron, van welke aard ook, dat toevallig plaatselijk voorhanden mocht zijn. Kosten ca. F. 4.000,-

Het tweede type is een machinale eenheid als standaard model voor "operationele verkenning" ("pilot plant") en kan 500-2.000 kg. bladgewassen per uur verwerken en wordt aangedreven door een krachtbron van 25-30 PK. Kosten ca. F. 15.000,-

De leveringstijd voor een complete "machinale eenheid" wordt geschat op zes tot acht maanden. Zeer waarschijnlijk zal in de naaste toekomst onderzoekingswerk met verstrekkende gevolgen in deze richting plaatsvinden, geleid door Prof. Dr. Ir. H.A. Leniger, Hoofd van de afdeling Levensmiddelen-Technologie van de Landbouwhogeschool te Wageningen (Holland) in samenwerking met Dr. N. van Eekelen, Hoofd van de Voedingsorganisatie T.N.O. in Den Haag.

Storch & Co's Apparatenfabriek N.V. en het Instituut voor Visserij-Producten te IJmuiden zijn toonaangevende industriële bedrijven van goede naam en faam die niet alleen attent zijn, maar ook reeds een aanvang gemaakt hebben met ernstig vooronderzoek. Het Instituut te IJmuiden dat onlangs met veel succes een zeer doelmatig "geïsoleerd eiwit-product" (proteïne isolate) van 96% vervaardigd heeft van hoge kwaliteit (kleurloos, smaakloos en reukloos) uit vis-overschot en afval is nu van plan te trachten een dergelijk product tot stand te brengen afkomstig van het "**Groene Blad**". Dit nieuwe project heeft de bijzondere aandacht van de Nederlandse Regering en de nodige financiële steun kan verwacht worden.

Door studie van de extractie van blad-eiwit is nu ook reeds begonnen in Zweden door Prof. Hans Burström, Directeur van het Instituut voor Planten -Fysiologie te Lund en Prof. Ragnar Nillson te Uppsala, Hoofd van de Koninklijke Staats-Landbouwhogeschool "Ultuna".



Ook hier heeft direct persoonlijk contact en uitwisseling van wetenschappelijke gegevens me Rothamsted plaatsgevonden.

In het licht van de ingrijpende opeenvolging van gebeurtenissen van de laatste tijd wordt het nu wel duidelijk dat de overheid, wetenschap en bedrijfsleven zich geconfronteerd weten door een nieuwe mogelijkheid van uiterste prioriteit waarbij door een fiscaal-operationele inzet van wereldomvattende draagwijdte de mensheid bevrijd zou kunnen worden van de voortdurende bedreiging door honger en ellende. (...)

**Als U Robert baron van Heeckeren van Kell goed kende vertel ik U misschien weinig nieuws, als U hem slechts oppervlakkig kende dan hoop ik dat ik U een iets ander beeld heb geschetst van iemand die heel populistisch ook wel eens de Rode baron werd genoemd. Laten we het voor hem maar zien als een geuzenaam! Al werd hij vaak als een buitenbeentje beschouwd; hij was een HEER van STAND en heeft op zijn manier bijgedragen aan een betere wereld.**

### **KERST ZWART**

Ik had U enige tijd geleden al beloofd dat ik nog eens terug zou komen op het leven van onze schoolmeester-schrijver Kerst Zwart. Voor de leesbaarheid heb ik de stukken getypt. De handgeschreven stukken zijn in mijn bezit. W.J. Bluemers

Ruurlo den 14 december 1894

Aan den heer K. Zwart  
benoemd Voorlezer Voorzanger  
der Herv. gemeente  
te Ruurlo

Naar aanleiding van een verzoek van den Kerkeraad der Herv. gemeente alhier breng ik ter Uwer kennis, dat in de vergadering van Kerkvoogden en Notabelen van den 29 November is bepaald geworden, dat het inkomen aan de betrekking van Voorlezer en Voorzanger verbonden, moet gerekend worden te bestaan in hetgeen aan denzelfde betaald wordt voor het aflezen van hetgeen men alhier gewoon is op die wijze ter algemeene kennis te brengen volgens het daarvoor gebruikelijk tarief.

De President Kerkvoogd  
der herv.gemeente te Ruurlo.  
Heeckeren van Kell

\*\*\*\*\*

Ruurlo 9 september 1898

Aan den heer Zwart  
lid van de feestcommissie  
te Ruurlo

Van den gedenkpenning geslagen ter herinnering aan de plechtige inhuldiging van: Hare Majesteit de Koningin Wilhelmina zond de Heer Commissaris der Koningin in deze provincie mij eenige exemplaren, met uitnodiging die in deze gemeente te verspreiden.

Dientengevolge heb ik de eer UEd bij deze een exemplaar aan te bieden met den wensch dat het U steeds eene aangename gedachtenis moge zijn aan dit heugelijk feit, en aan de wijze waarop het in deze gemeente is gevierd.

De burgemeester van Ruurlo  
E.C. Scholten

\*\*\*\*\*

Belangrijk voor de toekomst van veel Ruurlose jongelieden uit de 19e en 20e eeuw was denken we het volgende stuk dat namens de gemeente Ruurlo verzonden werd aan Kerst Zwart die op dat moment nog onderwijzer was aan de school voor MULO te Lochem. Een afschrift uit het gemeente archief van Ruurlo.

No 113

Ruurlo den 11 Maart 1889

Schoolwezen

Aan den heer K. Zwart  
onderwijzer te Lochem

Bij dezen hebben wij de eer UEd te berichtten dat door den Gemeente Raad van Ruurlo in zijne vergadering van den 9den dezer, U benoemd zijt tot Hoofd der School in het Dorp alhier, in te gaan den 1e Mei 1889.

Burgemeester en Weth.'s van Ruurlo

L.G.A. d'Hangest, baron d'Yvoy burgemeester

H.W. ter Maat secretaris

\*\*\*\*\*

Het was voor Kerst Zwart natuurlijk prachtig dat hij was aangenomen door de gemeente Ruurlo, hij had echter wel een probleem. De gemeente Lochem hield hem namelijk aan zijn opzeg termijn!

Afschrift.

De Raad der gemeente Lochem;

Voorgenomen het ingediend verzoekschrift; gelet op art.29 der wet op het lager onderwijs; heeft besloten:

Aan den Heer K.Zwart, onderwijzer aan de school voor M.U.lager onderwijs voor jongens, als zoodanig eervol ontslag te verleenen, welk ontslag wordt gerekend te zullen ingaan op den 11 Mei 1889.

Aldus gedaan ter openbare vergadering der gemeente Lochem, van 27 Maart 1889

\*\*\*\*\*

De vergadering waarin over de aanstelling beslist werd:

No.14 Vergadering van den Raad der Gemeente Ruurlo van present alle leden  
Zaterdag den 9 Maart 1889

De voorzitter opent de vergadering, de notulen der vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd. Door den Voorzitter wordt ter tafel gebracht eene van den Heer Schoolopziener in het district ontvangen voordracht van 5 personen, voor de betrekking van Hoofd der openbare lagere school in het Dorp alhier, bestaande uit de Heeren;

1. H.J. Drenthen te Alteveer gem.Hoogeveen.
2. H. Pater te Arnhem
3. G.H. Passmante Usselo gem.Lonneker
4. K. Zwart te Lochem
5. R. Bogtstra te Amsterdam, met eene nota van Inlichtingen.

Terwijl geene der Leden eenige inlichtingen omtrent de genoemde Heeren meerder verlangde, stelt de Voorzitter voor, tot de benoeming overgegaan.

Hiertoe wordt besloten.

De Voorzitter benoemd daarop tot tegenwoordige stemopnemers, de Heeren J.B. Storkhorst en F. Toevank.

Zijnde bij opening der billetten gebleken, dat waren uitgebragt;

Op den Heer K. Zwart 6 stemmen terwijl op G.H. Marssman 1 stem was uitgebragt.

Zoodat tot Hoofd der openbare school in het Dorp alhier, is benoemd de Heer Kerst Zwart, onderwijzer te Lochem, op eene jaarwedde van F.800,- benevens vrije woning en tuintje, om met den 1 Mei, aanstaande in functie te treden, terwijl de benoemde Herhalingsonderwijs zal moeten geven.

( Op deze notulen moet later vast en zeker commentaar gekomen zijn daar de naam van de kandidaat in de lijst van de schoolopziener G.H. Passman wordt genoemd en even verderop als Marssman voorkomt. W.Bl.)

## **BLIJ MET DE BIJ**

Zoetigheid, dat kun je rustig aannemen, hebben de mensen altijd lekker gevonden. Als je vandaag de dag in de supermarkt al dat suikerwerk op de schappen ziet kun je je niet voorstellen, dat er een tijd is geweest dat suiker niet bestond! In plaats daarvan hadden, in de grijze oudheid, de natuurvolken de honing ontdekt, die door bijen werd verzameld in de raten in holle bomen. Het was echter een heel gepeuter om de honing daaruit te krijgen, en al vroeg in de historie wisten de mensen een soort bijenkorf te maken. Ja, de Romeinen hielden er op hun welige buiten- plaatsen echte bijenstallen op na en brachten hun maaltijden rijkelijk met honing op smaak. Natuurlijk verbreidde zich die kunst en op het eind van de achtste eeuw gaf Karel de Grote de kloosters opdracht zich toe te leggen op de bijenteelt. Maar Karel, die zich beijverde om het Christendom te bevorderen, was het vooral om de bijenwas te doen. Daarvan werden de waskaarsen gemaakt die nodig waren om de kerkdiensten op te luisteren. In de latere middeleeuwen werd de vraag naar honing steeds groter (de eerste rietsuiker kwam pas in de zestiende eeuw op de markt) en het bleek nodig de imkerij te regelen met keuren en grafelijke ordonnanties. Zo werd in het landrecht van Westerwolde in 1470 de verplaatsing van bijenvolken bij decreet geregeld, en dat moest wel om alle bijen voldoende ruimte voor honing verzamelen te geven. Dat is nu nog net zo! Een bij moet heel wat bloemen bezoeken voor een priegeltje nectar, en weliswaar kan het insect zich tot drie kilometer van zijn korf verwijderen, maar daar een bijenvolk in de zomer vele duizenden bijen kan tellen is het duidelijk, dat de imkers uit elkaars buurt moeten blijven. Een flinke spreiding is ook goed voor de bestuiving van bloesems enzovoort; hoe kwamen we anders aan onze appels en abrikozen?

In de negentiende eeuw waren de uitgestrekte boekweitvelden op de schrale zandgronden van Oost Nederland geliefd bij de bijen en hun houders. Boekweithoning was veelgevraagd, maar de heidehoning uit Gelderland niet minder! In die tijd trokken de imkers uit de Achterhoek met hun korven naar de Veluwe. In de vroege zomer, nog vóór het ochtendkrieken, sjokten hele gezinnen op een platte kar, met hun enige paard ervoor, naar de heidevelden. Met koffiekannen en "platte" koeken, de kinderen schoolliedjes zingend, was het een jaarlijks uitstapje. Als de bijenkorven op een gunstige plaats waren neergezet keerde de familie 's avonds weer terug, de kinderen stil en knikkebollend op de bolderende wagen.

De Veluwe is altijd het centrum van de bijenteelt gebleven. Al in de veertiende eeuw waren er honingmarkten in de Gelderse Vallei: de Klomp bij Veenendaal is voor de bijenhouders nog een belangrijke marktplaats.

Het is begrijpelijk, dat op zo'n marktdag het sociale leven van de imkers zich vooral afspeelde in het café. Maar dat was niet het enige verzamelpunt! Al in 1897 werd de "Landelijke Vereeniging voor Bijenteelt" opgericht en ook uit Ruurlo meldden zich spoedig enige leden aan. Dit instituut, dat nog steeds bestaat, heeft ook het wetenschappelijk onderzoek van het bijenleven op gang gebracht. Zo werd ontdekt, dat 's winters de bijen beter op suiker dan op honing kunnen overwinteren. Van kristalsuiker blijft namelijk heel weinig afvalstof over; aangezien de werkbijen gedurende het winterverblijf in de korf de reststoffen in hun darmsysteem bewaren om de korf schoon te houden. Zo komen zij gemakkelijker de winter door. Zodra in het voorjaar de buitentemperatuur de 10 graden Celsius bereikt komen de diertjes in massa naar buiten om "schoon schip" te maken op hun eerste tocht, de "reinigingsvlucht". Later, in de "bruidsvlucht", paren de darren (de mannetjes) tijdens het vliegen met de koningin, waarna deze laatste zich in de korf of kast bezig houdt met het leggen van eitjes, meer dan tweeduizend iedere dag! Die darren hebben de eerste maanden een "luizen" leventje, maar in de herfst worden zij door de werkbijen "hardhandig" de korf uitgewerkt, waarna ze spoedig aan hun eind komen. De werkbijen voeden de koningin en zorgen voor de larven; onafgebroken dragen zij in de honingblaas de nectar aan.

In de raat voegen de jonge bijen daaraan enzymen toe en verlagen het watergehalte tot beneden twintig procent (schimmelvrij); dan wordt de cel met bijenwas luchtdicht afgesloten. Die was scheiden de bijen af uit de waskliertjes; met de kaken wordt de substantie verwerkt tot de zeskantige raatcellen. Is het u wel eens opgevallen dat de bijen aan de achterpoten kluitjes stuifmeel meevoeren? Dat wordt omgezet tot eiwitrijk voer, de z.g. koninginnegelei, en dit wordt gegeven aan de larven die bestemd zijn om uit te groeien tot koningin. Onder dit rusteloze leven bezwijken de werkbijen 's zomers al na zes weken; 's winters houden zij het zeven maanden vol. Omstreeks 1920 hebben de bijenkorven langzamerhand plaatsgemaakt voor kasten. In een bijenkast kunnen grotere volken worden ondergebracht, tot wel tachtigduizend bijen! Bovendien kunnen de volle raten veel gemakkelijker worden verwijderd. Jammer is, dat met de invoer van de kast het oude ambacht van korfvlechten is verdrongen. Van dit handwerk is nog het één en ander te zien bij erve Kots in Lievelede; de imkerij wordt daar nog steeds in hoge ere gehouden. Maar vlak Ruurlo niet uit! In ons dorp is sinds lang een afdeling van de imkersvereniging actief. Secretaris is Herman Halfman, ook lid van Old Reurle. Dit verhaal kwam tot stand in samenwerking met hem. Hij weet en heeft alles van bijen en honing; wie belangstelling heeft moet hem vragen!

Bronvermelding:

J.A. Joustra, liet Bijenboek (Hansweert 1928).

H.Post

## **HERKEURING RUURLOËR**

In het gemeentearchief van Ruurlo stond op dezelfde pagina waar besloten werd tot de aanstelling van Kerst Zwart het volgende stuk, waarin de burgemeester bij Gedeputeerde Staten verzoekt om een herkeuring van een der inwoners. Een zeer snelle reactie van het ambtelijk apparaat; let U maar eens op de data!

Ruurlo den 12 Maart 1889

Ik neem de vrijheid bij deze aan UEd. Groot Achtb. over te leggen een adres van Jan Hendrik te Fruchte loteling der Nationale Militie voor de lichte van dit jaar, daarbij zich bezwarende over den uitspraak van Militieraat te Zutphen op den 11 dezer ten zijnen aanzien gedaan en verzoekende tot herkeuring te mogen worden toegelaten.

De burgemeester van Ruurlo  
get. d'Yvoy

WBl.